

Glosář

pro potřeby vytváření českého rámce kvalifikací

Pracovní materiál

Pracovní materiál vznikl v projektu EQF NCP 2015, který byl realizován za finanční podpory Evropské unie.

Za obsah materiálu odpovídá výlučně autor. Materiál nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV)

Koordináční centrum Evropského rámce kvalifikací (KC EQF)

Praha 2015

Úvodem

Tento glosář vznikl v národním koordinačním centru Evropského rámce kvalifikací (KC EQF), aby pomohl omezit opakovaně se objevující terminologická nedorozumění napříč různými oblastmi vzdělávání i světem práce. Zejména si klade za cíl pokud možno srozumitelně definovat termíny, které přicházejí ze zahraničí a jejichž překlady a chápání se různí. Domníváme se, že právě KC EQF je vhodným místem, které by mělo usilovat o vzájemné porozumění mezi odborníky z různých oblastí vzdělávání i trhu práce, protože jeho snahou je navrhnout český rámec kvalifikací jako nástroj pro klasifikaci různých typů kvalifikací do úrovní podle dosažených výsledků učení. Existence takového národního rámce kvalifikací je předpokladem důvěryhodného a akceptovatelného přiřazení k EQF a je v souladu s cíli Strategie vzdělávací politiky do r. 2020.

První podoba tohoto glosáře vznikla v létě r. 2013 v pracovní skupině projektu EQF NCP 2012-13 za účasti zástupců NÚV, MŠMT a DZS (Eurydice). Cílem skupiny bylo vybrat nejčastěji se vyskytující termíny, které jsou velmi často různě vykládány a používány a navrhnout definice, jež by nejlépe odpovídaly jejich původnímu významu a zároveň byly srozumitelné a jednoznačné.

Glosář byl v r. 2014 rozšířen a v r. 2015 opět prošel důkladnou revizí, na které se podíleli zástupci MŠMT z oblasti vysokého školství, odborného vzdělávání, mládeže a evropské spolupráce a odborníci z NÚV zabývající se profesními kvalifikacemi a odborným vzděláváním a přípravou. Byly doplněny další termíny a také sloupec s definicemi v angličtině¹ tak, aby bylo možné si snadno ověřit původní význam. Hlavním zdrojem a inspirací pro práci se stal glosář Cedefopu z r. 2014 Terminology of European Education and Training Policy, 2. vydání.

Zástupci KC EQF považují glosář za pracovní materiál, který by měl být dle potřeby a vývoje dále doplňován a upravován, a budou vděční za jakékoli připomínky k němu. Věříme, že glosář napomůže lepší vzájemné komunikaci a usnadní další debatu o rozvoji vzdělávání.

Za tým Koordinačního centra EQF

Jan Brůha

Na vzniku publikace se podíleli:

Za NÚV: Milada Stalker, Jan Brůha, Anna Konopásková

Za MŠMT: Michael Vlach, Tomáš Fliegl, Iveta Valachová

Za DZS (Eurydice): Jana Halamová

Autoři tímto děkují všem kolegům, kteří během vzniku glosáře byli tak laskavi a připomínkovali ho.

---

¹ Definice Cedefop (EU), OECD a IZO.

Glosář pro potřeby vytváření českého rámce kvalifikací

Termín v češtině	Anglický ekvivalent	Definice pro terminologii	Definice v angličtině (pokud relevantní)	Poznámky a doporučení Jiné výklady
vzdělávací program	programme of education and training	Souhrn činností, obsahu a metod vykonávaných za účelem dosažení vzdělávacích cílů (získávání znalostí, dovedností a způsobilostí), které jsou zorganizovány v logickém postupu a v určitém časovém období.	Inventory of activities, content and/or methods implemented to achieve education or training objectives (acquiring knowledge, skills and/or competences), organised in a logical sequence over a specified period of time. Comment: the term programme of education or training refers to the implementation of learning activities whereas curriculum refers to the design, organisation and planning of these activities.	Studijní a vzdělávací program lze považovat za synonyma, přičemž první termín se používá ve vysokoškolském vzdělávání a druhý v počátečním primárním a sekundárním a dalším vzdělávání. V zahraničí se program chápe jako provádění činností za účelem učení, zatímco kurikulum se týká navržení a plánování činností. Toto je třeba si uvědomit při překladech pojmů RVP a ŠVP, které odpovídají konceptu kurikula (nikoli programu)
akreditace	accreditation	Oficiální uznání instituce, vzdělávacího (studijního) programu či služby příslušným legislativním nebo profesním orgánem.	Official approval, esp. in order to maintain satisfactory standards.	
autonomie	autonomy	Též samostatnost. Pravomoc jednotlivce (nebo instituce) činit samostatná rozhodnutí.		
celoživotní učení (se)	lifelong learning	Též celoživotní vzdělávání (se). Učení (se) v průběhu celého života člověka.	All learning activity undertaken throughout life, which results in improving knowledge, know-how, skills, competences and/or qualifications for personal, social and/or professional reasons.	Learning znamená vždy osvojování znalostí, dovedností a způsobilostí z pohledu učícího (se), nejedná se o proces působení vzdělavatele.
cíle vzdělávání	educational goals, aims, objectives (stupně od	Stav/efekty, kterých se má prostřednictvím vzdělávání dosáhnout.		Vzdělávání (education) se chápe jako proces získávání znalostí, dovedností, postojů a hodnot, který probíhá jak působením ze strany vzdělávajícího

	obecných cílů ke konkrétním)			(angl. teaching) i jejich osvojováním učícím (se) (angl. learning). Uvedená definice platí pro oba pohledy/směry. V českém prostředí se tyto pohledy často nerozlišují, případně se směšují.
další vzdělávání	continuing (further) education	Vzdělávání probíhající po ukončení počátečního vzdělávání.	<p>Education or training after initial education and training – or and training after entry into working life aimed at helping individuals to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • improve or update their knowledge and/or skills; • acquire new skills for a career move or retraining; • continue their personal or professional development. <p>Comment: continuing education and training is part of lifelong learning and may encompass any kind of education (general, specialised or vocational, formal or non-formal, etc.). It is crucial for employability of individuals.</p> <p>General or vocational education provided for adults after initial education and training for professional and/or personal purposes, and which aims to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • provide general education for adults in topics of particular interest to them (e.g. in open universities); • provide compensatory learning in basic skills which individuals may not have acquired earlier in their initial education or training (such as literacy, numeracy) and thus to; 	
vzdělávání dospělých				

			<ul style="list-style-type: none"> • give access to qualifications not gained, for various reasons, in the initial education and training system; • acquire, improve or update knowledge, skills or competences in a specific field: this is continuing education and training. <p>Comment: adult education is close to, but not synonymous with continuing education and training.</p>	
deskriptory	descriptors	Termíny popisující očekávané výsledky učení (se) odpovídající dané kvalifikační úrovni, které jsou definované znalostmi, dovednostmi a způsobilostmi.		
diferencovaná výuka	differentiated instruction	Členění žáků do skupin podle různých kritérií. Rozlišujeme tři typy diferenciac: podle druhu školy; podle obsahu vzdělávání; podle schopností, výkonnosti nebo zájmu žáků.		
dosažené vzdělání (též stupeň vzdělání)	educational attainment	Nejvyšší stupeň vzdělání (příp. úroveň kvalifikace), který jedinec získal.	<p>Highest level of education or training completed by an individual.</p> <p>Comments: educational attainment:</p> <ul style="list-style-type: none"> • is measured according to the highest educational programme successfully completed, which is typically certified by a qualification; • can be measured against ISCED or EQF levels. 	
dovednosti	skills	Schopnost uplatnit znalosti a použít naučené postupy při plnění úkolů a řešení problémů.	<p>Skills mean the ability to apply knowledge and use know-how to complete tasks and solve problems. In the context of the EQF, skills are described as cognitive (involving the use of logical, intuitive and creative thinking) or practical (involving manual dexterity</p>	

			and the use of methods, materials, tools and instruments);	
dynamika skupiny	group dynamics	Vývoj skupiny a změny vztahů ve skupině. Formy vztahů ve skupině, interakce, komunikace nejsou stálé, mění se, lze do nich zasahovat i zvenčí. Procesy ve skupině lze zrychlovat či brzdit. Učitel (vychovatel) může ovlivňovat vztahy ve skupině, cíle skupiny, normy chování, hodnoty, role jednotlivých členů skupiny.		Rozšířený popis: Soubor všech sil a protisil, které se vyskytnou ve skupině lidí odpovídající velikostí např. školní třídě. Vše, co se ve skupině děje, např. komunikace, cíle a normy, vedení a rozhodovací procesy, podskupiny, struktura skupiny, pozice a role, atmosféra, fáze vývoje, skupinová tenze (napětí) a skupinová koheze (soudržnost) lze označit jako skupinové procesy. Všechny tyto prvky se navzájem ovlivňují a reagují spolu (jsou v neustálém pohybu, tj. dynamice) a vytvářejí síly (dostředivé síly) a protisíly (odstředivé síly). Cílem práce se skupinovou dynamikou je, aby dlouhodobě byly odstředivé i dostředivé síly v rovnováze.)
EQF	European qualifications framework for lifelong learning (EQF)	Evropský rámec kvalifikací je jednotná stupnice osmi úrovní, ke kterým lze přiřadit všechny kvalifikace. Rámec vznikl s cílem usnadnit mobilitu lidí v Evropě, zlepšit srozumitelnost a transparentnost kvalifikací.	Reference tool for describing and comparing qualification levels in qualifications systems developed at national, international or sectoral levels. Comment: the EQF's main components are a set of eight reference levels described in terms of learning outcomes (a combination of knowledge, skills and/or competences) and mechanisms and principles for voluntary cooperation. The eight levels cover the entire span of qualifications from those recognising basic knowledge, skills and competences to those awarded at the highest level of	

			academic, professional and vocational education and training. EQF is a translation device for qualification systems.	
evaluace vzdělávání	evaluation of education and training	Posouzení hodnoty zásahu, vzdělávacího programu nebo opatření, které se děje s odkazem na kritéria, jako jsou relevantnost nebo účinnost.	Judgment on the value of an intervention, training programme or policy with reference to criteria and standards (such as its relevance or efficiency).	
formální vzdělávání	formal education	Vzdělávání, které je realizováno ve vzdělávacích institucích, zpravidla ve školách. Jeho funkce, cíle, obsahy, organizační formy a způsoby hodnocení jsou vymezeny právními předpisy. Jeho absolvování je formálně stvrzováno příslušnou autoritou.		(Definice z Koncepce podpory mládeže podle Andragogického slovníku: Formální vzdělávání je vzdělávání, které se realizuje ve vzdělávacích institucích, jejichž funkce, cíl, obsah, prostředky a způsoby hodnocení jsou definovány a legislativně vymezeny. Typickou vzdělávací institucí je škola. Formální vzdělávání zahrnuje na sebe navazující vzdělávací stupně a typy, které jsou určeny buď celé populaci (např. povinné základní vzdělání), nebo určitým skupinám (např. středoškolské a vysokoškolské vzdělání). Absolvování tohoto vzdělávání je zpravidla potvrzováno certifikátem. Jeho výsledkem je určitý stupeň vzdělání.)
formativní hodnocení	formative assessment	Též korektivní, zpětnovazební, průběžné nebo pracovní. Je dílčí, průběžné, diagnostické a jeho úkolem je zlepšit aktuální stav. Poskytuje hodnotící informaci (zpětnou vazbu) za účelem zlepšování výkonu nebo činnosti.	All those activities undertaken by teachers, and/or by students, which provide information to be used as feedback to modify the teaching and learning activities in which they are engaged.	
hlavní vzdělávací proud	mainstream class or school	Vzdělávání na daném stupni vzdělávací soustavy, ve kterém je vzdělávána většina žáků a studentů a do kterého jsou směřováni žáci i se speciálními		V AJ se používá mainstreaming jako pojem pro postup/proces, v němž se zařazují žáci se SVP do běžných tříd.

		vzdělávacími potřebami (SVP) v rámci inkluzivního vzdělávání.		
hodnocení výsledků učení	assessment of learning outcomes	Proces, při němž se posuzuje, do jaké míry jedinec dosáhl znalostí, dovedností a/nebo kompetencí stanovených v kritériích. Jedinec obvykle po závěrečném hodnocení dosažených výsledků učení získává certifikát – vysvědčení/diplom.	Process of appraising knowledge, know-how, skills and/or competences of an individual against predefined criteria (learning expectations, measurement of learning outcomes). Assessment is typically followed by certification. Comment: in the literature, 'assessment' generally refers to appraisal of individuals whereas 'evaluation' is more frequently used to describe appraisal of education and training methods or providers.	
inkluzivní vzdělávání	inclusive education	Snaha o vzdělávání všech žáků a studentů v hlavním vzdělávacím proudu při odpovídající zajištění individuální pomoci těm, kteří ji potřebují.		
kompetence/ způsobilosti	competences	Viz také způsobilosti Kompetencemi se rozumí prokazatelná schopnost používat znalosti, dovednosti a osobní, sociální nebo metodické schopnosti při práci a studiu a v profesním nebo osobním rozvoji.	Competence means the proven ability to use knowledge, skills and personal, social and/or methodological abilities, in work or study situations and in professional and personal development. In the context of the EQF, competence is described in terms of responsibility and autonomy.	V EQF jsou kompetence popsány ve smyslu odpovědnosti a samostatnosti.
klíčové kompetence/ klíčové dovednosti	key competences/ key skills	Klíčové kompetence podle RVP ZV představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ	Sum of skills (basic and new basic skills) needed to live in contemporary knowledge society. Comment: in its recommendation on key competences for lifelong learning, the European Commission sets out eight key competences:	

základní dovednosti	basic skills	<p>o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • communication in the mother tongue; • communication in foreign languages; • competences in maths, science and technology; • digital competence; • learning to learn; • interpersonal, intercultural and social competences, and civic competence; • entrepreneurship; • cultural expression. <p>The skills needed to live in contemporary society, such as listening, speaking, reading, writing and mathematics.</p> <p>Comment: together with new basic skills, basic skills form key skills.</p>	
kreditní systém	credit system	Nástroj umožňující shromažďování výsledků učení a jejich přenos.	An instrument designed to enable accumulation of learning outcomes gained in formal, non-formal and/or informal settings, and ease their transfer from one setting to another for validation. a credit system can be designed by describing: <ul style="list-style-type: none"> • an education or training programme and attaching points (credits) to its components (modules, courses, placements, dissertation work, etc.); or • a qualification using units of learning outcomes and attaching credit points to every unit. 	
ECTS	European credit transfer and	Současný evropský kreditní systém ve vysokoškolském vzdělávání vychází	A systematic way of describing a higher education programme by attaching	

<p>ECVET (Evropský systém kreditů v odborném vzdělávání a přípravě)</p>	<p>accumulation system (ECTS)</p> <p>ECVET (European credit system for vocational education and training)</p>	<p>z předpokladu, že jednoroční práce studenta odpovídá šedesáti kreditům. Počítá se tedy se stejným systémem ve všech zemích EU, a to pro bakaláře (180 – 240 kreditů) i pro magistra (60 – 120), dohromady ne více než 300 kreditů, tedy 5 let studia.</p> <p>ECVET je rámec pro přenos, uznávání a shromažďování výsledků učení jednotlivců s ohledem na získávání kvalifikací. ECVET nástroje a metodologie zahrnují popis kvalifikací s použitím jednotek výsledků učení s příslušnými body, procesy přenosu a akumulace a příslušné dokumenty jako studijní smlouvy (Learning agreement), výpis absolvovaných kurzů (Transcript of</p>	<p>credits to its components (modules, courses, placements, dissertation work, etc.), to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • make study programmes easy to read and compare for all students, local and foreign; • encourage mobility of students and validation of learning outcomes; • help universities to organise and revise their study programmes. <p>Comment: ECTS is based on the student workload required to achieve a programme's objectives, specified in terms of learning outcomes to be acquired. The student workload of a full-time study programme in Europe amounts in most cases to around 1500 to 1800 hours per year and in these cases one credit stands for around 25 to 30 hours. Individuals who can demonstrate similar learning outcomes acquired in other learning settings may obtain recognition and credits (waivers) from degree awarding bodies.</p> <p>Technical framework for transfer, validation and, where appropriate, accumulation of learning outcomes by individuals, to achieve a qualification. ECVET tools and methodology comprise a description of qualifications in units of learning outcomes with associated points, a transfer and accumulation process and complementary documents</p>	
--	---	--	---	--

<p>jednotka výsledků učení</p>	<p>unit of learning outcomes (ECVET)</p>	<p>records) a ECVET uživatelské příručky.</p> <p>Jednotka výsledků učení je část kvalifikace, kterou tvoří ucelený soubor znalostí, dovedností a kompetencí, jež lze hodnotit a validovat.</p>	<p>such as learning agreements, transcripts of records and ECVET users' guides. Comments:</p> <ul style="list-style-type: none"> • This framework aims to promote: <ul style="list-style-type: none"> – mobility of people undertaking training; – accumulation, transfer and validation of learning outcomes (either formal, non-formal or informal) acquired in different countries; – implementation of lifelong learning; – transparency of qualifications; – common trust and cooperation between providers of vocational training and education in europe. • ECVET is based on the description of qualifications in terms <p>Component of a qualification, consisting of a coherent set of knowledge, skills and competences, that can be assessed and validated;</p> <p>or</p> <p>Set of knowledge, skills, and/or competences which constitute a coherent part of a qualification. A unit can be the smallest part of a qualification that can be assessed, transferred and, possibly, certified. It can be specific to a single qualification or common to several qualifications. Comment: the characteristics of units (content, size, total number of units composing a qualification, etc.) are defined by the competent body responsible for the qualification at the</p>	
---	--	--	---	--

			<p>appropriate level. The definition and description of units can vary according to the qualifications system and procedures of the competent body. However, the ecVeT system proposes to provide for every unit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • its generic title; • the knowledge, skills and competences contained in it; • the criteria for assessment of the corresponding learning outcomes. 	
kvalifikace	qualification	<p>Kvalifikací se rozumí formální výsledek hodnocení, který je získán, když příslušný subjekt stanoví, že jedinec dosáhl výsledků učení podle daných standardů. Jinými slovy jde o potvrzení (diplom, certifikát, osvědčení, vysvědčení apod.), že jedinec úspěšným složením zkoušky prokázal, že má požadované znalosti, dovednosti a kompetence.</p>	<p>Qualification means a formal outcome of an assessment and validation process which is obtained when a competent body determines that an individual has achieved learning outcomes to given standards (Doporučení o zavedení EQF)</p> <p>Qualification covers different aspects:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formal qualification: the formal outcome (certificate, diploma or title) of an assessment process which is obtained when a competent body determines that an individual has achieved learning outcomes to given standards and/or possesses the necessary competence to do a job in a specific area of work. <p>A qualification confers official recognition of the value of learning outcomes in the labour market and in education and training. a qualification can be a legal entitlement to practise a trade (OECD);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Job requirements: knowledge, aptitudes and skills required to perform 	<p>Nejednota definice klíčového pojmu kvalifikace může mít dalekosáhlé dopady pro úspěšné a smysluplné zavední rámce (rámců) kvalifikací. Nejenže nepanuje jednotné chápání pojmu u nás (zákon č. 179/2006 Sb. definuje profesní kvalifikaci jako schopnost vykonávat pracovní činnost), ale dokonce ani definice v doporučení o EQF a v glosáři Cedefop není zcela kompatibilní.</p>

<p>profesní kvalifikace</p>	<p>certificate / diploma / title</p> <p>level of qualification</p>	<p>Profesní kvalifikace je odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, popřípadě ve dvou nebo více povoláních, v rozsahu uvedeném v kvalifikačním standardu.</p>	<p>specific tasks attached to a particular work position (ILO).</p> <p>An official document, issued by an awarding body, which records achievements of an individual following assessment against a predefined standard.</p> <p>The term covers two aspects: level of attainment in formal education and training, recognised in a qualification system or in a qualification framework. or level of proficiency acquired through education and training, work experience or in non-formal/informal/ settings. Comments: • level of qualification is often determined by what is expected in qualification systems or by level descriptors of qualifications frameworks; • it can also be determined by an occupational profile (for example, description of the learning outcomes required to perform the tasks attached to a job at a specific level of responsibility and autonomy).</p>	
------------------------------------	--	---	---	--

úplná profesní kvalifikace		Úplnou profesní kvalifikací je odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání (Zákon č. 179/2006 Sb.)		
mobilita	mobility	Mobilita jedince znamená jeho schopnost se přizpůsobit novému pracovnímu nebo vzdělávacímu prostředí. Může být geografická (stěhování za prací či vzděláním) nebo funkční (přizpůsobení se jiné pozici, povolání, pohyb mezi vzděláváním a prací. Také existuje mobilita sociální, tedy schopnost/možnost obvykle díky vyššímu vzdělání získat vyšší společenský status.	ability of an individual to move and adapt to a new occupational or educational environment. Comments: • mobility can be geographical or 'functional' (a move to a new post in a company or to a new occupation, a move between employment and education); • mobility enables individuals to acquire new skills and thus increase their employability.	
národní rámec kvalifikací	national qualifications framework	Též vnitrostátní rámec kvalifikací. Rozumí se jím rámec kvalifikací, jehož cílem je integrovat a koordinovat kvalifikace mezi sebou a ve vztahu ke vzdělávacímu systému, společnosti jako celku a k trhu práce.		
neformální vzdělávání	non-formal education	Vzdělávání, které je organizované, ale nespadá do systému formálního vzdělávání. Jeho absolvování není zpravidla formálně stvrzováno žádnou autoritou.		Termínu neformální vzdělávání by odpovídal anglický ekvivalent non-formal education, který se ale v evropských glosářích nevyskytuje. Používá se non-formal learning, což má jiný význam. Definice uvedená v Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007–2013: Neformální vzdělávání se uskutečňuje zpravidla mimo formální vzdělávací systém a bez dodatečného uznání

				příslušným orgánem nebo institucí obvykle nevede k získání stupně vzdělání. Neformální vzdělávání je zaměřeno na osvojování dovedností pro život a přípravu k aktivnímu občanství a zahrnuje jak individuální, tak skupinové učení s kolektivním přístupem. Je celistvé a je zaměřeno na průběh procesu učení a na zkušenosti a činnosti vycházející z potřeb účastníků. Nutnou podmínkou pro realizaci neformálního vzdělávání je účast odborného facilitátora, lektora nebo vedoucího.)
networking	networking	Česky se někdy označuje jako síťování, tvoření kontaktní sítě. Propojování aktérů odehrávající se nad rámec oficiální komunikace, často využívající neformální struktury.		
ověřování a potvrzování učení se (též validace výsledků učení)	validation of learning (validation of learning outcomes)	Též ověřování (potvrzování) výsledků vzdělávání. Proces hodnocení znalostí, dovedností a způsobilostí daného jedince.	Confirmation by a competent body that learning outcomes (knowledge, skills and/or competences) acquired by an individual in a formal, non-formal or informal setting have been assessed against predefined criteria and are compliant with the requirements of a validation standard. Validation typically leads to certification. <i>or</i> Process of confirmation by an authorised body that an individual has acquired learning outcomes measured against a relevant standard. Validation consists of four distinct phases: <ul style="list-style-type: none"> • identification through dialogue of particular experiences of an individual; 	Oficiální překlady do češtiny často nerozlišují mezi „validation“ a „recognition“, oba termíny překládají jako uznávání.

	certification of learning outcomes		<ul style="list-style-type: none"> • documentation to make visible the individual's experiences; • formal assessment of these experiences; and • certification of the results of the assessment which may lead to a partial or full qualification. <p>Process of issuing a certificate, diploma or title formally attesting that a set of learning outcomes (knowledge, knowhow, skills and/or competences) acquired by an individual have been assessed by a competent body against a predefined standard.</p>	
pedagogická diagnostika	cognitive diagnosis	Disciplína, která se zabývá diagnostikou ve vzdělávání a výchově za účelem identifikace individuálních potřeb jedince. Pedagogickou diagnostiku provádí učitel. Nezaměňovat se speciálně pedagogickou diagnostikou.		
počáteční vzdělávání a příprava	Initial education and training	Formální vzdělávání probíhající soustavně za účelem přípravy na budoucí povolání a život.	<p>General or vocational education and training carried out in the initial education system, usually before entering working life.</p> <p>Comments:</p> <ul style="list-style-type: none"> • some training undertaken after entry into working life may be considered as initial training (such as retraining); • initial education and training can be carried out at any level in general or vocational education (full-time school-based or alternance training) or apprenticeship pathways. 	
porovnatelnost kvalifikací	comparability of qualifications	Porovnatelnost kvalifikací vyjadřuje míru ekvivalence mezi úrovněmi a obsahem	Extent to which it is possible to establish equivalence between the level and	

		kvalifikací v odvětvovém, národním i mezinárodním kontextu.	content of qualifications (certificates, diplomas or titles) at sectoral, regional, national or international levels.	
poskytovatel vzdělávání (též vzdělávací instituce)	education or training provider	Jakákoli organizace poskytující vzdělávání a/nebo praktickou přípravu.	Any organisation or individual providing education or training <i>Comment:</i> education and training providers may be organisations specifically set up for this purpose, or they may be other bodies, such as employers who provide training as part of their business activities. Training providers also include independent individuals who offer services.	Při překladech z češtiny do angličtiny a naopak je třeba rozlišovat mezi poskytovatelem vzdělávání (provider) a zřizovatelem (founder).
proporcionalita	proportionality	Princip rozhodování, podle kterého musí být vždy voleny nástroje a prostředky úměrné účelu.		
rámec kvalifikací	qualifications framework	Rámecem kvalifikací se rozumí nástroj pro třídění kvalifikací do úrovní podle souboru kritérií.	Instrument for development and classification of qualifications (at national or sectoral levels) according to a set of criteria (using descriptors) applicable to specified levels of learning outcomes. <i>or</i> Instrument for classification of qualifications according to a set of criteria for specified levels of learning achieved, which aims to integrate and coordinate qualifications subsystems and improve transparency, access, progression and quality of qualifications in relation to the labour market and civil society. <i>Comment:</i> a qualification framework can be used to: <ul style="list-style-type: none"> • establish national standards of knowledge, skills and competences; 	

			<ul style="list-style-type: none"> • promote quality of education; • provide a system of coordination and/or integration of qualifications and enable comparison of qualifications by relating qualifications to one another; • promote access to learning, transfer of learning outcomes and progression in learning. 	
registr kvalifikací	register of qualifications	Veřejně přístupným registrem kvalifikací (úplných profesních kvalifikací a profesních kvalifikací) v ČR je databáze Národní soustavy kvalifikací.		
regulované povolání/ regulovaná profese	regulated profession	Regulovaným povoláním nebo činností se rozumí takové povolání nebo činnost, pro jejichž výkon jsou právními předpisy členského státu EU předepsány určité požadavky, bez jejichž splnění nemůže osoba toto povolání či činnost vykonávat (např. stupeň a obor vzdělání, praxe, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem předmětné činnosti atp.). (web MŠMT)	Professional activity or group of professional activities, access to which, pursuit of which, or one of the modes of pursuit of which is subject, directly or indirectly, by virtue of legislative, regulatory or administrative provisions, to possession of specific professional qualifications.	
rekvalifikace	retraining	Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. (Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů)	Training enabling individuals to acquire new skills giving access either to a new occupation or to new professional activities.	
standard	standard	Též norma. Formalizované (schválené) vyjádření pravidel a požadavků.	Series of elements whose content is defined by concerned actors.	

kompetenční standard	competence standard	Pravidla a požadavky se týkají znalostí, dovedností a/nebo kompetencí, které jsou očekávány pro vykonávání určité práce (na pracovní pozici)	<p>Comments: one can distinguish between several types of standards:</p> <ul style="list-style-type: none"> • competence standard refers to knowledge, skills and/or competences linked to the practice of a job; • educational standard refers to statements of learning objectives, content of curricula, entry requirements as well as resources required to meet learning objectives; • occupational standard refers to the statements of the activities and tasks related to a specific job and to its practice; • assessment standard refers to statements of the learning outcomes to be assessed and the methodology used; • validation standard refers to statements of level of achievement to be reached by the person assessed, and the methodology used; • certification standard refers to statements of the rules applicable for obtaining a certificate or diploma as well as the rights conferred. <p>according to the system, these standards can be defined separately or be part of one document.</p>	
vzdělávací standard	educational standard/ education norm	Pravidla a požadavky slouží jako vodítko pro vzdělávání (např. se týkají cílů vzdělávání, obsahu kurikula, vstupních požadavků, ověřování výsledků vzdělávání, organizace a průběhu vzdělávání apod.).		
standard povolání	occupational standard	Pravidla a požadavky se vztahují k pracovním činnostem a úkonům určité práce/povolání.		
	assessment standard			
	validation standard			
	certification standard			
subsidiarita	subsidiarity	Demokratický princip, podle kterého rozhodování a zodpovědnost leží vždy na nejnižším možném stupni v rámci (vzdělávacího) systému.		
systém kvalifikací	qualifications system	Též kvalifikační systém, soustava kvalifikací. Vzájemný vztah jednotlivých	All activities related to the recognition of learning outcomes and other	

		kvalifikací a procesů ve vzdělávání, které k nim vedou. Zahrnuje vedle třídění kvalifikací (viz rámec kvalifikací) mimo jiné i další činnosti, jako stanovení kvalifikační politiky, institucionální ukotvení, financování, zajišťování kvality, hodnocení a certifikaci.	mechanisms that link education and training to the labour market and civil society. These activities include: <ul style="list-style-type: none"> • definition of qualification policy, training design and implementation, institutional arrangements, funding, quality assurance; • assessment and certification of learning outcomes. <i>Comment:</i> a national qualifications system may be composed of several subsystems and may include a national qualifications framework.	
škola	school	Instituce, jejímž hlavním úkolem je poskytovat vzdělávání. Zahrnuje jak školy dle školského zákona, tak školská zařízení a vysoké školy.		
učení (se)	learning formal learning	Učení (se) je proces osvojování si znalostí, dovedností a způsobilostí.	Process by which an individual assimilates information, ideas and values and thus acquires knowledge, know-how, skills and/or competences. <i>Comment:</i> learning occurs through personal reflection, reconstruction and social interaction. It may take place in formal, non-formal or informal settings.	Pojem formální a neformální učení (se) v českých slovnících neobjevuje, místo něj se používá formální vzdělávání, které má však poněkud jiný význam.
informální učení (se) (též učení (se) zkušeností)	informal learning	Informální učení je chápáno jako proces získávání vědomostí, osvojování si dovedností a kompetencí z každodenních zkušeností a činností v práci, v rodině, ve volném čase. Zahrnuje také sebevzdělávání, kdy učící (se) nemá možnost ověřit si nabyté znalosti. Na rozdíl od formálního a neformálního vzdělávání je neorganizované, zpravidla	Learning that occurs in an organised and structured environment (such as in an education or training institution or on the job) and is explicitly designated as learning (in terms of objectives, time or resources). formal learning is intentional from the learner's point of view. it typically leads to certification.	

	<p>(learning by doing/experiential learning)</p> <p>non-formal learning</p>	<p>nesystematické a institucionálně nekoordinované. Učení, které může být nezáměrné a které probíhá prostřednictvím aktivit, jejichž primárním účelem není vzdělávání.</p>	<p>Learning resulting from daily activities related to work, family or leisure. not organised or structured in terms of objectives, time or learning support. Informal learning is in most cases unintentional from the learner's perspective.</p> <p>Comments:</p> <ul style="list-style-type: none"> informal learning outcomes may be validated and certified; <p>Learning acquired by repeated practice of a task, with or without prior instruction.</p> <p>or</p> <p>Learning acquired by transforming one's mental assets through confrontation with reality, resulting in new knowledge and skills.</p> <p>Comment: learning by doing is also referred to as experiential learning.</p> <ul style="list-style-type: none"> informal learning can be referred to as experiential or incidental/random learning. <p>Learning embedded in planned activities not explicitly designated as learning (in terms of learning objectives, learning time or learning support). non-formal learning is intentional from the learner's point of view.</p> <p>Comments:</p> <ul style="list-style-type: none"> non-formal learning outcomes may be validated and may lead to certification; non-formal learning is sometimes described as semistructured learning. 	
--	---	---	--	--

učitel (též vzdělavatel)	teacher	Pedagogický nebo akademický pracovník, který vyučuje, jehož úkolem je vzdělávat a vychovávat přímým působením na vzdělávaného.	Person whose function is to impart knowledge, know-how or skills to learners in an education or training institution. <i>Comment:</i> a teacher may fulfil several tasks such as organising and carrying out training programmes/courses and transmitting knowledge, whether generic or specific, theoretical or practical. A teacher in a vocationally-oriented institution may be referred to as a 'trainer'.	Definice by mohla být dále diskutována, protože není zcela jednoznačná. Nedokáže např. rozlišit učitele od asistenta.
uznávání kvalifikací (vzájemné)	(mutual) recognition of qualifications	Uznání platnosti kvalifikace (diplomu, certifikátu) v jiné zemi (či zemích nebo organizacích), než byla udělena.	Recognition by one or more countries or organisations of qualifications (certificates, diplomas or titles) awarded in (or by) one or more other countries or organisations. <i>Comment:</i> mutual recognition can be bilateral (between two countries or organisations) or multilateral (within the European Union or between companies belonging to the same sector).	
uznávání výsledků učení (se)	recognition of learning outcomes (také recognition of prior learning)	Formální potvrzení, že dosažené výsledky učení (se) jedince byly ověřeny – porovnány při hodnocení s daným standardem. Znamená zpravidla udělení kvalifikace (osvědčení, diplomu či titulu).	Formal recognition: roces of granting official status to knowledge, skills and competences either through: • validation of non-formal and informal learning; • grant of equivalence, credit units or waivers; • award of qualifications (certificates, diploma or titles). <i>And/or</i> Social recognition: acknowledgement of value of knowledge, skills and/or	Uznávání může být také společenské, ale tím se česká definice nezabývá.

			competences by economic and social stakeholders.	
výsledky učení (se)	learning outcomes/learning attainments	Těž výsledky vzdělávání (se). Soubor znalostí, dovedností a způsobilostí, které si člověk osvojil.	Set of knowledge, skills and/or competences an individual has acquired and/or is able to demonstrate after completion of a learning process, either formal, non-formal or informal. <i>Or</i> Statements of what a learner knows, understands and is able to do on completion of a learning process, which are defined in terms of knowledge, skills and competence.	Nevyjasněnost na evropské úrovni, zda se jedná o to, co se očekává, že jedinec bude schopen vědět, umět a vykonávat, nebo o skutečné znalosti, dovednosti a kompetence jedince, přispívá k nejednotnému chápání i na úrovni národní.
vzdělávací systém	education system	Těž vzdělávací soustava. Vzájemné postavení aktérů a institucí ve formálním vzdělávání.		
vzdělávání	education	Vzdělávání je organizovaný proces, jehož hlavním smyslem je, aby si vzdělávání osvojili příslušné znalosti, dovednosti a způsobilosti.		
zajišťování kvality	quality assurance	Ucelený soubor koncepcí, postupů, pravidel, kritérií, nástrojů a ověřovacích mechanismů, jehož účelem je zajišťovat a zlepšovat kvalitu služeb poskytovaných institucemi. Kvalitou se rozumí splnění požadované úrovně nebo překročení požadavků odběratelů. Kvalita je dána vzdělávacími cíli a stupněm jejich splnění a především výsledky, kterých bylo dosaženo ve vzdělávací činnosti.		
EQAVET (Evropský rámec pro zajišťování kvality)	EQAVET (European quality assurance in vocational	Referenční rámec, který má napomoci členským zemím rozvíjet, zlepšovat, směřovat a hodnotit kvalitu odborného vzdělávání a přípravy. Je založen na cyklu kvality (plánování, zavádění, hodnocení,	Reference framework to help eu member States and participating countries develop, improve, guide and assess the quality of their own vocational education and training	

odborného vzdělávání)	education and training)	přezkum), na kritériích a deskriptorech pro fáze cyklu a na indikátorech kvality pro hodnocení cílů, metod, postupů a výsledků.	systems. Comment: the methodology proposed by the framework is based on: <ul style="list-style-type: none"> • a cycle consisting of four phases (planning, implementation, assessment and review) described for VET providers/systems; • quality criteria and indicative descriptors for each phase of the cycle; • common indicators for assessing targets, methods, procedures and training results – some indicators are based on statistical data, others are of a qualitative nature. 	
znalosti	knowledge	Též vědomosti. Znalosti jsou souborem informací, principů, teorie a praxe v daném oboru studia, práce nebo jiné lidské činnosti.	Outcome of assimilation of information through learning. Knowledge is the body of facts, principles, theories and practices related to a field of study or work. Comment: there are numerous definitions of knowledge.	
způsobilosti/kompetence	competences	Viz též kompetence.		

Zdroje

Cedefop (2008). *Terminology of European education and training policy – A selection of 100 key terms*. Luxembourg: Publications Office. [online] [Cit. 13. 11. 2015]. Dostupné z:

http://www.cedefop.europa.eu/en/files/4064_en.pdf

Cedefop (2010). *The skill matching challenge – Analysing skill mismatch and policy implications*. Luxembourg: Publications Office. [online] [Cit. 13. 11. 2015]. Dostupné z:

http://www.cedefop.europa.eu/en/files/3056_en.pdf

Cedefop (2011). *Glossary – Quality in education and training/Glossar – Qualität in der allgemeinen und beruflichen Bildung/Glossaire – La qualité dans l'enseignement et la formation*. Luxembourg: Publications Office. [online] [Cit. 13. 11. 2015]. Dostupné z:

http://www.cedefop.europa.eu/en/files/4106_en.pdf

Cedefop (2014). *Terminology of European Education and Training Policy*. Luxembourg: Publications Office. [online] [Cit. 6. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.cedefop.europa.eu/cs/publications-and-resources/publications/4117>

Cedefop; Bjornavold, J. (2000). *Making learning visible: identification, assessment and recognition of non-formal learning in Europe*. Luxembourg: Publications Office. Cedefop Reference Series.

Council of the European Union (2012). *Council recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning*. [online] [Cit. 16. 10. 2015]. Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/lexuriServ/lexuriServ.do?uri=oJ:c:2012:398:0001:0005:en:Pdf>

DZS (2012). *QUALL: Doporučení pro zajišťování kvality v celoživotním vzdělávání*. Praha. [online] [Cit. 6. 11. 2015]. Dostupné z: http://www.naep.cz/image/content-management/Kvalitativn%C3%AD%20zpr%C3%A1va_3.pdf

European Commission (2004). *ECTS – European credit transfer and accumulation system*. [online] [Cit. 5. 11. 2015]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/ects/index_en.html

European Parliament and Council of the European Union (2006). *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC)*. [online] [Cit. 6. 11. 2015]. Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/lexuriServ/lexuriServ.do?uri=oJ:l:2006:394:0010:0018:en:Pdf>

European Parliament and Council of the European Union (2008). *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European qualifications framework for lifelong learning*. Official Journal of the European Union, c 111, [online] [Cit. 6. 10. 2015]. Dostupné z: [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/lexuriServ/lexuriServ.do?uri=oJ:c:2008:111:0001:0007:en:Pdf)

[lex.europa.eu/lexuriServ/lexuriServ.do?uri=oJ:c:2008:111:0001:0007:en:Pdf](http://eur-lex.europa.eu/lexuriServ/lexuriServ.do?uri=oJ:c:2008:111:0001:0007:en:Pdf)

European Parliament and Council of the European Union (2009a). *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European credit system for vocational education and training (ECVET)*. Official Journal of the European Union, c 155, [online] [Cit.

6. 10. 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/lexuriServ/lexuriServ.do?uri=oJ:c:2009:155:0011:0018:en:Pdf>

European Parliament and Council of the European Union (2009b). *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European quality assurance reference framework for vocational education and training*. Official Journal of the European Union, c 155, [online] [Cit. 6. 10. 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/lexuriServ/lexuriServ.do?uri=oJ:c:2009:155:0001:0010:en:Pdf>

Eurydice (2006). *TESE – Thesaurus for education systems in Europe*. Brussels: Eurydice. [online] [Cit. 15. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/eurydice/showPresentation?pubid=051en>

MŠMT (2013). *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]* [online] [Cit. 5. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/upraveny-ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani>

Palán, Z. *Lidské zdroje: výkladový slovník*. Praha: Academia, 2002. [online] [Cit. 5. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník>

Průcha, J., Walterová, E. a Mareš, J. *Pedagogický slovník, Vyd. 4., aktualit., Portál, Praha 2003*.

Strategie celoživotního učení v České republice. MŠMT, Praha 2007. [online] [Cit. 17. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/strategie-celozivotniho-ucenicr?highlightWords=strategie>

Unesco (2011). *Revision of the international standard classification of education (ISCED)*. Paris. [online] [Cit. 16. 11. 2015] Dostupné z: http://www.uis.unesco.org/education/documents/uneSco_gc_36c-19_iSced_en.pdf

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů. [online] [Cit. 6. 11. 2015] Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/21404_1_1/

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů [online] [Cit. 6. 11. 2015] Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/ZOZ_PLATNE_ZNENI_OD_1.1.2016.PDF

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, (školský zákon). MŠMT. [online] [Cit. 2. 11. 2015]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>

Webové stránky MŠMT <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/databaze-regulovanych-povolani>

Webové stránky MPSV <https://portal.mpsv.cz/sz/obecne/rekvalifikace>

Wikipedia *Differentiated instruction*. http://en.wikipedia.org/wiki/Differentiated_instruction